

HÖGSKOLAN I GÄVLE

Förslag till beslut

Ärendenummer: HIG-UTB 2020/47

Reviderad: 2022-06-07

Förnyelse av programutbudet, läsåret 23/24

Innehållsförteckning

Inledning	1
Förslag till beslut avseende konsolidering och utveckling	1
Förslag till beslut om avveckling av utbildningsprogram	3
Ifrågasatta program som inte föreslås för avveckling	4
Förnyelsens omfattning	4
Beredningsprocessen	7
Bilagor	8

Inledning

Högskolans utbildnings- och forskningsstrategi bygger på två övergripande verksamhetsmål:

- Högskolans kompletta akademiska miljöer har internationell lyskraft
- Vi är en utmaningsdriven högskola som skapar lokal och global samhällsnytta.

En av Högskolans sex strategier är att skapa kompletta akademiska miljöer:

”Genom strategiska prioriteringar skapar vi kompletta akademiska miljöer som främjar utbildningarnas kvalitet, anseende och relevans”.

I linje med strategin om att bygga kompletta akademiska miljöer har Högskolan arbetat med att se över utbildningsutbudet, i huvudsak genom projektet *Mot en strategiskt profilerad utbildningsportfölj*. Högskolans utrymme för förnyelse är dock begränsat då prognoser visar på risk för överproduktion under den kommande treårsperioden. Baserat på detta tog Högskolestyrelsen den 15 oktober 2021 ett inriktningsbeslut¹ om en förnyelse av utbildningsutbudet.

Inriktningsbeslutet anger att Högskolans utbildningsutbud ska förnyas till en omfattning av ca 10% av anslagsutrymmet. Beslutet fastställer att förnyelsearbetet ska ta sin utgångspunkt i utbildningarnas attraktivitet och forskningens styrka. Därtill ska arbetsmarknadens behov beaktas. Vidare ska utbildningsutbudet ligga i nivå med det takbelopp som regeringen beslutar. Högskolestyrelsen uppdrog åt rektor att verkställa beslutet. Beredningen av beslutet har genomförts av en central beredningsgrupp och en analys av konsekvenser och utvecklingsvägar har genomförts av akademierna.

Den analys av Högskolans utbildningsutbud som har genomförts visar att ett antal utbildningsprogram har en svag koppling till en komplett akademisk miljö. Att bygga upp kompletta akademiska miljöer för samtliga ämnen är inte möjligt givet Högskolans ekonomiska förutsättningar. Förnyelsen behöver därför ta sin utgångspunkt i Högskolans examenstillstånd (och underliggande forskarutbildningsämnen) på forskarnivå inom Byggd miljö och Hälsofrämjande arbetsliv samt förväntat examenstillstånd på forskarnivå i Utbildningsvetenskap².

Förslag till beslut avseende konsolidering och utveckling

Gemensamt för de konsoliderings- och utvecklingsuppdrag som akademierna ges är att de insatser och planer som tas fram ska presenteras inom ramen för verksamhets- och budgetdialogen avseende år 2023.

Konsolideringsuppdrag

Ett antal av de utbildningsprogram som ingick i akademiernas beredningsuppdrag bedöms, trots vissa svagheter, ha en koppling till en komplett akademisk miljö. Dessa utbildningsprogram föreslås för konsolidering, vilket innebär att de avvecklas i nuvarande form och ersätts av ny utbildningsplan.

Akademin för teknik och miljö uppdras att genom konsolidering (sammanslagning) av högskoleingenjörsutbildningar åtgärda de svagheter som identifierats. Förslaget utarbetas enligt

¹ HIG-UTB 2020/49 protokoll 2021:4, § 60

² HIG-UTB 2020/179

alternativ 1 – ”Ett gemensamt första år”³, vilket beskrivs i akademins underlag. Konsolideringen förutsätts minska antalet högskoleingenjörsprogram.⁴

Utveckling av utbildning på avancerad nivå och forskarnivå

De program som har hög studentefterfrågan, men uppvisar brister i koppling till komplett akademisk miljö, föreslås utveckla utbildning på avancerad och forskarnivå.

Ekonomutbildningar vid *Akademin för utbildning och ekonomi* kännetecknas av starkt söktryck och betydande utbildningsvolym. Utbildningarna ges inom ramen för en ämnesgrupp där det finns handledarkompetens samtidigt som det saknas utbildning på masternivå och forskarnivå inom ämnesområdet på Högskolan. Akademien uppdras att inom ramen för befintliga tillstånd arbeta vidare med det förslag till utveckling som presenterades i akademins underlag och som omfattar en masterutbildning och utbildning på forskarnivå inom företagsekonomi.⁵

Akademin för utbildning och ekonomi uppdras att fortsätta arbetet med att utveckla och förnya masterprogrammet i religionsvetenskap. Att utveckla programmet i riktning mot huvudområdet utbildningsvetenskap bedöms vara av strategisk betydelse för Högskolan.⁶

Kandidatprogrammet i utredningskriminologi samt Personal- och arbetslivsprogrammet (PA-programmet) vid *Akademin för hälsa och arbetsliv* är program med god studentefterfrågan med möjlighet till progression inom närliggande huvudområden. Akademien uppdras att, i enlighet med sitt underlag, tydliggöra Personal- och arbetslivsprogrammets koppling till den kompletta akademiska miljön inom arbetshälsovetenskap. Som en del i detta uppdras akademien också att fortsätta arbetet med att utveckla ett magisterprogram i psykologi.^[1] Akademien uppdras vidare stärka kandidatprogrammet i utredningskriminologis koppling till den kompletta akademiska miljö som bygger på examenstillståndet på forskarnivå i hälsofrämjande arbetsliv. Detta genom att utveckla ett masterprogram med inriktning utredningskriminologi samt möjliggöra utbildning på forskarnivå.

Akademin för teknik och miljö anger i sitt underlag att avsikten är att genomföra en generell översyn av utbildning inom lantmäteriområdet. Akademien uppdras att fortsätta arbetet med att utveckla och förnya utbildningarna på avancerad nivå gällande programmen Magisterprogram i Besluts-, risk och policyanalys samt Magisterprogram i geomatik enligt den plan som akademien lämnat i sitt underlag.⁷

De konsekvenser som uppstår i och med utvecklingsuppdragets genomförande och som bland annat identifierats i akademiernas analys behöver hanteras i den fortsatta processen.

Livslångt lärande

Det livslånga lärandet inbegriper olika former av fort- och vidareutbildning varav fristående kurser utgör en del. Genom fristående kurser kan individer ges möjlighet att utveckla kunskap under sin

³ Se sid. 22 i akademins underlag

⁴ Konsolideringen avser att minska antalet utbildningsprogram, dock ej antalet utbildningsplatser. Minskningen, i form av avveckling av program, ska hanteras inom ramen för ordinarie processer inklusive MBL-process innan beslut fattas om avveckling.

⁵ Se sid 27 i akademins underlag

⁶ Se sid. 19 i akademins underlag

^[1] Se sid 11 ff. i akademins underlag

⁷ Se sid 11 – 14 i akademins underlag

yrkeskarriär oavsett om det handlar om djup eller bredd. Akademierna uppdras att inom ramen för verksamhets- och budgetdialogen avseende år 2023 presentera ett förslag gällande utbud av fristående kurser som en del i Högskolans strategi att ta en ledande position inom livslångt lärande.⁸

Förslag till beslut om avveckling av utbildningsprogram

De program som föreslås för avveckling uppvisar betydande svagheter vad gäller koppling till en komplett akademisk miljö och söktryck samt arbetsmarknadens behov.

Beredningsgruppens förslag efter en samlad bedömning är att följande program avvecklas.

- Kommunikationsprogrammet: inriktning kommunikatör samt inriktning professionellt skrivande, 180 hp.
- Folkhälsostrateg för hållbar utveckling, 180 hp.
- Rättsvetenskapliga programmet med inriktning mot skatterätt och fastighetsrätt, 180 hp.

Kommunikationsprogrammet och dess två inriktningar 180 hp. uppvisar svagheter vad gäller kopplingen till en komplett akademisk miljö. Studenternas efterfrågan är svag sett till förstahandssökande och registrerade, även i en nationell jämförelse. Det råder hög konkurrens på arbetsmarknaden enligt Arbetsförmedlingens prognoser. En avveckling av programmet minskar inte Högskolans utbildningsanslag. Omfattningen av samläsning med andra program är låg. Det föreligger inga Högskoleövergripande och strategiska samverkansavtal kopplade till utbildningsprogrammet. Konsekvenserna på en högskoleövergripande nivå avseende kompetensförsörjning bedöms inte vara av sådan art att det hindrar en avveckling.

Folkhälsostrateg för hållbar utveckling, 180 hp. uppvisar svagheter vad gäller kopplingen till en komplett akademisk miljö. Studenternas efterfrågan är svag. Arbetsmarknaden är svårbedömd då det inte finns någon entydig bransch eller tydligt yrke knutna till programmet. En avveckling av programmet minskar inte Högskolans utbildningsanslag. Omfattningen av samläsning med andra program är låg. Det föreligger inga Högskoleövergripande och strategiska samverkansavtal kopplade till utbildningsprogrammet. Konsekvenserna på en högskoleövergripande nivå avseende kompetensförsörjning bedöms inte vara av sådan art att det hindrar en avveckling.

Rättsvetenskapliga programmet med inriktning mot skatterätt och fastighetsrätt, 180 hp. uppvisar svagheter vad gäller kopplingen till en komplett akademisk miljö. Studenternas efterfrågan är svag sett till förstahandssökande i relation till antagna. I en nationell jämförelse har programmet 0,5% av det totala antalet förstahandssökande i landet (2021). Arbetsmarknaden är svårbedömd då det inte finns någon entydig bransch eller tydligt yrke knutna till programmet. Programmet har en relativt hög grad av samläsning med andra program. Akademin anger dock i sitt underlag att en stor del av kurserna kommer att ges även om programmet avvecklas. Det föreligger inga Högskoleövergripande och strategiska samverkansavtal kopplade till utbildningsprogrammet. Konsekvenserna på en högskoleövergripande nivå avseende kompetensförsörjning bedöms inte vara av sådan art att det hindrar en avveckling.

⁸ Med fristående kurser avses anslagsfinansierade kurser, ej uppdragsutbildningar.

Avveckling av program innebär att de ej kommer att upptas i programutbudet från läsåret 23/24. Själva avvecklingen sker med utgångspunkt i *Rutin för inrättande, revidering och avveckling av utbildningsprogram* i tillämpliga delar.⁹

Ifrågasatta program som inte föreslås för avveckling

Övriga program som fanns med i uppdraget till akademierna och som föreslogs för avveckling var

- Människa, kultur och religionsprogrammet, 180 hp.
- Idrottsvetenskapliga programmet, inriktning hälsofrämjande livsstil, 180 hp.
- Industridesign, 180 hp.
- Maskinteknik, Co-op, 180 hp.
- Byggnadsingenjör, 180 hp.

En avveckling av dessa program har vid beredningen bedömts ha sådan konsekvenserna på ett strategiskt och högskoleövergripande plan att avveckling inte är lämpliga. De svagheter som identifierats i programmen behöver adresseras och hanteras inom ramen för akademiernas fortsatta arbete.

Människa, kultur och religionsprogrammet utgör ett grundprogram inom religionsvetenskap som samtidigt är bas för masterprogrammet i religionsvetenskap. En avveckling har effekt på forskarutbildningsämnet i utbildningsvetenskap, lärarprogrammet och masterprogrammet i religionsvetenskap. Även uppdragsutbildningar för Skolverket bedöms påverkas.

Idrottsvetenskapliga programmet, inriktning hälsofrämjande livsstil ingår i en strategisk samverkan avseende Elitidrottsvänligt lärosäte med Riksidrottsförbundet. Vidare är programmets unika koppling till doping och anpassad fysisk aktivitet samt programmets koppling till grundlärarprogrammet via fördjupningskursen i Idrott och hälsa, 30 hp, av strategisk betydelse.

Industridesign är strategiskt viktigt i det samarbetsavtal som tecknats med Region Gävleborg och Movexum. Programmet omnäms i en av handlingsplanerna till avtalet. Programmet står vidare för huvuddelen av Högskolans tentativa innovationer till Movexum under den senaste treårsperioden och har en unicitet i vad avser en industridesignutbildning som vilar på vetenskaplig grund.

Maskinteknik, Co-op ingår i Akademin för teknik och miljöns uppdrag att konsolidera högskoleingenjörsutbildningarna och det angavs i uppdraget till akademien att i första hand se över denna möjlighet framför avveckling. Maskinteknik utgör en grund för all ingenjörsutbildning.

Byggnadsingenjör omfattas av regleringsbrevets uppdrag att ge utbildningar inom samhällsbyggnadsområdet och är därmed föremål för utveckling.

Förnyelsens omfattning

Enligt den utgiftsprognos som lämnades till departementet i slutet av april 2022 har Högskolan en marginellt högre produktion än tilldelade medel under 2022. Tabellen nedan anger en överproduktion, inklusive ackumulerad överproduktion, på ca 6 procent för 2022. När prognosen lämnades till

⁹ HIG-STYR 2013/26

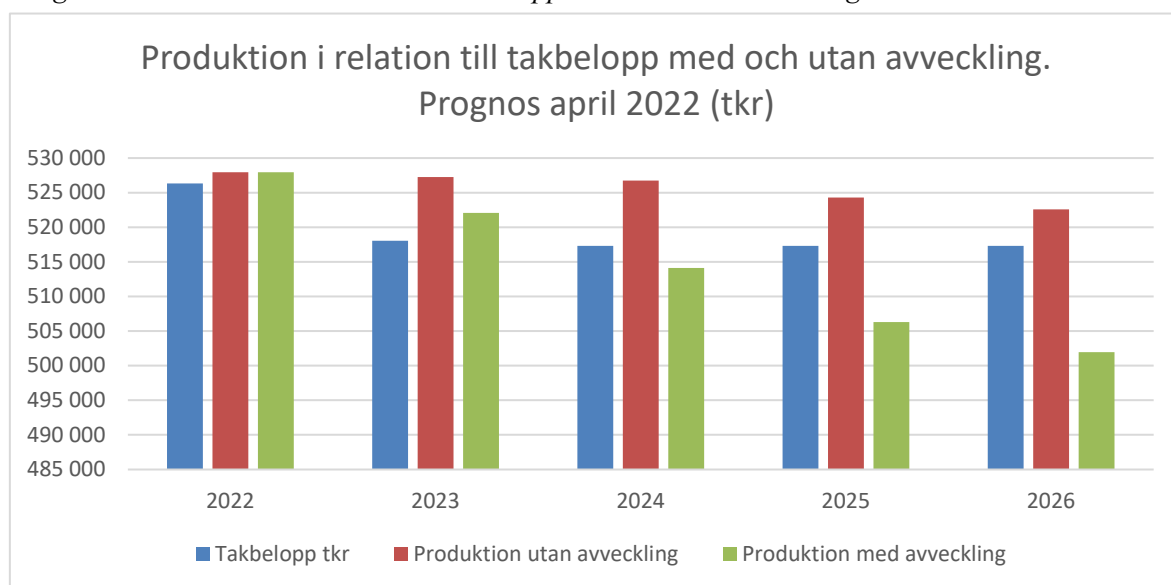
departement var beslut om avveckling inte känt. Tabellen kan därför ses som en indikation på hur den ackumulerade överproduktionen skulle kunna utvecklas fram till 2025.¹⁰

Tabell 1

Prognos lämnad till departementet april 2022				
Anslag som avräknas mot HST och HPR	2022	2023	2024	2025
Ramanslag takbelopp	526 317	518 032	517 327	517 327
Summa tilldelade medel	526 317	518 032	517 327	517 327
HST och HPR utgiftsprognos april	527 935	527 252	526 745	524 308
Överproduktion	1 618	9 220	9 418	6 981
Tidigare överproduktion	27 817	29 435	38 655	48 073
Årets överproduktion	1 618	9 220	9 418	6 981
Utgående överproduktion	29 435	38 655	48 073	55 054
Procent av takbelopp	6%	7%	9%	11%

Vid avveckling av föreslagna program kommer Högskolans produktion att närma sig takbeloppen och det ackumulerade överskottet kommer därav att minska. I förnyelsearbetet ingår att tillskapa nya utbildningar på avancerad nivå vilket kommer att kräva anslag (utbildningsplatser). Minskningen av det ackumulerade överskottet kommer därför inte att slå igenom så snabbt som diagram nedan visar. Den ackumulerade överproduktionen bedöms minska på sikt och närma sig aviserat takbelopp i enlighet med Högskolestyrelsens beslut.

Diagram 1. Produktion i relation till takbelopp med och utan avveckling.

¹⁰ Ekonomisk rapport för perioden januari – mars 2022 med helårsprognos, HIG-STYR 2021/102

Förslaget om avveckling motsvarar ca 4% av utbildningsanslaget sett över en treårsperiod vilket motsvarar ca 20.6 miljoner kronor. För läsåret 2023 beräknas ca 5.2 miljoner kronor att frigöras för förnyelsearbete, se tabell 2 nedan.

Tabell 2. Omfattning av avveckling av utbildningsprogram enligt förslag till beslut (tkr)

Intäkt i tkr	2022	2023	2024	2025	2026
Kommunikationsprogrammet	9 700	7 500	4 000	1 300	100
Inriktning kommunikatör, 180p (KOMM)	5 400	4 000	2 200	700	0
Inriktning professionellt skrivande, 180p (PROF)	4 300	3 500	1 800	600	100
Rättsvetenskapligt program med inriktning mot skatterätt och fastighetsrätt	6 200	4 700	2 300	700	0
Folkhälsostateg för hållbar utveckling	4 800	3 300	1 800	700	0
Totalsumma	20 700	15 500	8 100	2 700	100
Skillnad jmf 2022	0	-5 200	-12 600	-18 000	-20 600

Kommentar: Siffrorna bygger på antalet programstudenter.

Utveckling och konsolideringen uppskattas till ca 8 % av utbildningsanslaget, se tabell 4 nedan. Sammantaget innebär det att förnyelsen omfattar ca 12% av utbildningsanslaget sett till avveckling och utveckling tillsammans. Omfattningen av den föreslagna förnyelsen ligger väl i linje med Högskolestyrelsens beslut om att ca 10% av anslagsutrymmet, med start läsåret 23/24, ska förnyas för att tydligare svara upp mot högskolans vision, verksamhetsmål och utbildnings- och forskningsstrategi.¹¹

Tabell 3. Omfattning av utveckling och konsolidering enligt detta underlag

Utveckling	
Magisterprogram geomatik	277
Magisterprogram besluts-, risk och policyanalys	2 201
Masterprogram i religionsvetenskap	1 316
Masterprogram i utredningskriminologi (NY)	-
Masterprogram i företagsekonomi (NY) ¹²	1 539
Magisterprogram i psykologi (NY)	-
Konsolidering	
Byggnadsingenjör	11 811
Maskiningenjör, Co-op	4 181
Dataingenjörsprogrammet	8 795
Lantmätarprogram	11 414
Summa (befintliga program)	41 534
Andel av utbudanslaget ¹³	8%

Kommentar: Siffrorna i tabellen anger programmens anslag under programtiden (tkr.)

¹¹ Beräkningarna bygger på det belopp som respektive program omsätter. Detta innebär att beräkningarna är baserade på programlängd. Belopp för ett kandidatprogram beräknas således på 3 år medan beräkningarna för ett magisterprogram baserar sig på 1 år.

¹² Enligt uppdraget ska befintligt magisterprogram i företagsekonomi, inriktning redovisning, utvecklas till ett masterprogram.

¹³ Takbeloppet för 2022 uppgår till 526 317 kronor

Det utrymme som skapas för förnyelse är avvägt och bedöms inte att påverka Högskolans anslag negativt då Högskolan tillåts gå 15% över och 10% under anslagsramen. Genom avveckling ges möjlighet att allokera programplatser till nya/utvecklade utbildningar på avancerad nivå samt till fristående kurser som en del i högskolans strategi att vara ledande i fråga om livslångt lärande. Akademierna ska i verksamhets- och budgetdialogen för 2023 beskriva hur det frigjorda utrymmet kan användas i enlighet med inlämnade underlag och föreliggande uppdrag.

Beredningsprocessen

Föreliggande beslutsunderlag har tagits fram av en beredningsgrupp bestående av processledare, prorektor, förvaltningschef, ekonomichef, utbildningssamordnare samt studeranderepresentant. Det bygger också på de konsekvensanalyser och förslag till utveckling av utbildningsutbudet som rektor uppdrog åt akademierna att genomföra efter Högskolestyrelsens inriktningsbeslut.

I enlighet med Högskolestyrelsens beslut om utgångspunkterna för förnyelsearbetet och den analysmodell som användes i projektet *Mot en strategiskt profilerad utbildningsportfölj* analyserades Högskolans samlade programutbud¹⁴. Analysen resulterade i att ett antal utbildningsprogram ifrågasattes. Rektor gav därefter i december 2021 akademierna ett uppdrag att utreda konsekvenser av en eventuell avveckling, och att föreslå utvecklingsplaner för program som bedömdes ha förutsättningar att stärka sin koppling till en komplett akademisk miljö. Därtill angavs konsolideringsuppdrag kring ekonomi- och ingenjörsutbildningar, samt utveckla ett utbud av fristående kurser för att möta samhällets och arbetsmarknadens behov av livslångt lärande.¹⁵

Akademierna återrapporterade beredningsuppdragen till Rektor den 1 april 2022.¹⁶ En fortsatt beredning genomfördes av en beredningsgrupp. En samlad bedömning har gjorts utifrån den analys som låg till grund för Högskolestyrelsens beslut, akademiernas uppdrag och akademiernas återrapportering. Konsekvenser avseende ekonomi, beroende av samläsning, effekter på kompetensförsörjning och ämnesmiljöer, regleringsbrev samt strategiska samarbeten har varit centrala utgångspunkter. Även övriga data såsom sökstatistik, könsfördelning, upptagningsområde för studentrekrytering har beaktats.

¹⁴ HIG-UTB 2020/47

¹⁵ Se bilaga 2

¹⁶ Se bilaga 3-5

Bilagor

- Bilaga 1 Slutrapporten ”*Mot en strategisk profilerad utbildningsportfölj*”
- Bilaga 2 Uppdrag till akademierna
- Bilaga 3-5 Akademiernas underlag